

Dietetyka kliniczna

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	Niestacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Dietetyki Klinicznej WUM ul. Ciołka 27, 01-445 Warszawa
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. n. o zdr. dr n. med. Agnieszka Bzikowska-Jura
Koordynator przedmiotu	Dr n. o zdr. Magdalena Milewska magdalena.milewska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Dr n. o zdr. Magdalena Milewska magdalena.milewska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Prof. dr hab. Dorota Szostak- Węgierek Dr hab. n. med. Iwona Boniecka Dr n. o zdr. Magdalena Milewska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE				
Rok i semestr studiów			Liczba punktów ECTS	6,00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim				
wykład (W) – realizowany on-line w czasie rzeczywistym		15	0,5	
seminarium (S)		10	0,5	
ćwiczenia (C)				
e-learning (e-L)				
zajęcia praktyczne (ZP)				
praktyka zawodowa (PZ)				
Samodzielna praca studenta				
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		125	5,0	

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Dostarczenie wiedzy z zakresu postępowania żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych.
C2	Rozwinięcie umiejętności kompleksowej oceny stanu odżywienia.
C3	Rozwinięcie umiejętności prowadzenia opieki żywieniowej nad pacjentem.
C4	Przygotowanie do pracy w zespole żywieniowym.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
EW29	Wymienia zasady fizjologii żywienia oraz biochemii klinicznej i potrafi je wykorzystać w planowaniu żywienia
EW48	Wykazuje znajomość zasad żywienia klinicznego obejmującego: żywienie dojelitowe z wykorzystaniem diet przemysłowych w zapobieganiu i leczeniu niedożywienia
EW53	Definiuje i rozpoznaje problemy żywieniowe pacjenta i uwzględnia je w planowaniu odpowiedniego postępowania dietetycznego opartego na najlepszych, dostępnych dowodach naukowych

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia2024 r.)

EW72	Zna i rozumie znaczenie współpracy w interdyscyplinarnym zespole specjalistów z zakresu medycyny i nauk o zdrowiu
------	---

Umiejętności – Absolwent potrafi:

EU48	Wykazuje rolę dietetyka w zespole terapeutycznym.
EU17	Stawia diagnozę dietetyczną oraz szkoli i przygotowuje materiały edukacyjne dla pacjenta.
EU07	Opracowuje jasne i zrozumiałe instrukcje dla personelu realizującego opiekę żywieniową.
EU15	Przeprowadza wywiad żywieniowy i ocenia sposób żywienia oraz stan odżywienia osoby badanej w oparciu o odpowiednie narzędzia.
EU22	Określa ryzyko niedożywienia szpitalnego i podejmuje odpowiednie działania zapobiegawcze działając wspólnie z lekarzami i pielęgniarkami w ramach zespołu terapeutycznego zapewniającego opiekę żywieniową.
EU25	Ustala wskazania do wspomagania i/lub/ leczenia żywieniowego z wykorzystaniem dostępnych w Polsce diet przemysłowych, suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego w korygowaniu zaburzeń.
EU26	Planuje żywienie domowe pacjentów wypisanych ze szpitala.
EU18	Interpretuje wyniki podstawowych badań laboratoryjnych i wykorzystuje je w planowaniu i monitorowaniu postępowania żywieniowego.

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

EK01	Posiada świadomość ograniczeń swojej wiedzy.
EK08	Przestrzega tajemnicy zawodowej. Przestrzega praw pacjenta, w tym prawa do rzetelnej informacji na temat proponowanego postępowania żywieniowego.
EK15	Rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe. Rozpoznaje własny poziom kompetencji i ograniczenia w praktycznym wykonywaniu zawodu.

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład	Żywnienie w chorobie uchyłkowej jelita grubego. Rola dietetyka w leczeniu otyłości olbrzymiej (dieta, farmakoterapia, leczenie endoskopowe i chirurgiczne, rola diety w okresie przedoperacyjnym - zasady i skuteczność) Żywnienie chorych po założeniu balona żołądkowego. Żywnienie u chorych bariatrycznych	EW30, EW51, EW56, EW76
Wykład	Dietetyka geriatryczna	EW30, EW51, EW56, EW76
Wykład	Anatomia gardła i krtani, Fizjologia i patofizjologia połykania. Objawy dysfagii. Wywiad różnicujący. Diagnostyka zaburzeń połykania Charakterystyka zaburzeń połykania w grupie chorych po urazach głowy, z chorobami neurologicznymi, z nowotworami głowy i szyi. Dieta w zaburzeniach połykania – główne założenia, profilaktyka	EW30, EW51, EW56, EW76

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia2024 r.)

	powikłań dysfagii. Wykorzystanie potrójnej adaptacji w planowaniu diety. Schemat IDDSI. Wskazania do żywienia dojelitowego.	
Wykład	Zastępowania naturalnych funkcji organizmu i ich wspomaganie: wentylacja, ECMO, farmakologiczne wspomaganie perfuzji i diurezy, wspomaganie gojenia się ran. Sepsa. Zmiany w gospodarce wodno-elektrolitowej u chorych w trakcie farmakoterapii nadciśnienia tętniczego i niewydolności serca. Omówienie protokołu ERAS z podkreśleniem elementów dietetycznych. Zmiany metabolizmu w trakcie wentylacji mechanicznej.	EW30, EW51, EW56, EW76
Wykład	Analiza składu ciała – charakterystyka dostępnych metod, użyteczność kliniczna. Farmakokinetika leków a skład ciała. Różnice etniczne w składzie ciała, zaburzeniach metabolicznych, ryzyku zapadalności na choroby dietozależne.	EW30, EW51, EW56, EW76
Wykład	Postępy w dietetycznym leczeniu chorób układu sercowo-naczyniowego. Jajka – czy ograniczać spożycie u pacjentów kardiologicznych? Olej kokosowy- czy jest bezpieczny? Słodziki- możliwe efekty metaboliczne. Otyłość a nowotwory. Wpływ żywienia na adipocytokiny. Suplementy diety w profilaktyce i leczeniu nowotworów. Diety alternatywne- krytyczne spojrzenie. Nowości i kontrowersje w dietetyce.	EW30, EW51, EW56, EW76
Wykład	Ocena zapotrzebowania na energię przy użyciu kalorymetrii pośredniej. Problematyka oceny zapotrzebowania na energię w różnych sytuacjach klinicznych. Analiza dostępnych wzorów i ich wykorzystanie w różnych sytuacjach klinicznych.	EW30, EW51, EW56, EW76
Seminarium	Kalorymetria – zajęcia praktyczne.	EU 17, EU 13, EK 01, EK15
Seminarium	Pacjent z nowotworem głowy i szyi – przypadek kliniczny.	EU 19, 20, 24, 27, 28, EU 56 EK 01, EK08, EK15
Seminarium	Pacjent w starszym wieku z wielochorobowością – przypadek kliniczny.	EU 19, 20, 24, 27, 28, EU 56 EK 01, EK08, EK15
Seminarium	Przygotowanie chorego do operacji bariatrycznej – przypadek kliniczny Pacjent przed i po zabiegu bariatrycznym – przypadek kliniczny.	EU 19, 20, 24, 27, 28, EU 56 EK 01, EK08, EK15
Seminarium	Badania składu ciała – zajęcia praktyczne.	EU 17, EU 13, EK 01, EK15

6. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Szczygieł B. Niedożywienie związane z chorobą. Występowanie, rozpoznanie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2011
2. Szczygieł B. Niedożywienie związane z chorobą. Zapobieganie i leczenie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2012
3. Gawęcki J., Żywnienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu. T.1 Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010
4. Grzymisławski M., Gawęcki J., Żywnienie człowieka zdrowego i chorego. T. 2 Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010
5. Gawęcki J., Roszkowski W., Żywnienie człowieka a zdrowie publiczne. T. 3 Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010
6. Ciborowska H., Rudnicka A., Dietetyka. Żywnienie zdrowego i chorego człowieka, PZWL, Warszawa 2007
7. Kunachowicz H., Nadolna I., Tabele wartości odżywczej produktów spożywczych, IŻŻ, Warszawa 2014
8. Kunachowicz H., Nadolna I., Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw, PZWL, Warszawa 2017
9. Jarosz M., Normy żywienia dla populacji polskiej – nowelizacja, Wyd. IŻŻ 2012
10. Sobotka L.(red.), Podstawy żywienia klinicznego, wydanie IV, Wydawnictwo Scientifica, 2013
11. Jamróz B., Chmielewska J., Milewska M. Instrumentalne metody oceny zaburzeń połykania. Wydawnictwo Medyk 2019
12. Boniecka I. Lisik W. Dietetyka w chirurgii bariatrycznej PZWL Warszawa 2023

13. Małgorzewicz S. Żywnienie kliniczne. Praktyczne zagadnienia Tom I i II Czelej, Kraków 2020
14. Szostak-Węgierek D. Żywnienie osób starszych PZWL 2020

Uzupełniająca

1. Sobotka L. Basics in Clinical Nutrition, wydanie 5, Wydawnictwo GALEN 2019
2. Jeznach-Steinhagen A. Żywnienie osób z cukrzycą i chorobami towarzyszącymi, PZWL 2020

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
	Karta seminaryjna i karta ćwiczeń na zajęciach (zaakceptowana przez prowadzącego zajęcia) Dodatkowo: ćwiczenia dotyczące badań składu ciała – zaliczenie testowe (6 pytań).	100% 60%
	Obserwacja przez prowadzącego, ocena podejmowanych decyzji przez studenta.	100%
	Egzamin Egzamin realizowany jest w formie elektronicznej (w sali komputerowej) i obowiązuje na nim pełen zakres realizowanego materiału (wykłady, seminaria, samokształcenie). Próg zaliczenia wynosi 60% możliwych do zdobycia punktów. W przypadku niezaliczenia pierwszego terminu egzaminu, studentowi/studentce przysługują dwa terminy poprawkowe. Skala ocen pozostaje niezmienna (2,0-5,0), niezależnie od terminu egzaminu (pierwszy/drugi/trzeci).	60%

8. INFORMACJE DODATKOWE

Podstawowe kwestie organizacyjne:

- Wszystkie formy realizowanych zajęć są obowiązkowe (wykłady/ seminaria). Na każdych zajęciach sprawdzana jest lista obecności.
- Udział w zajęciach z inną grupą seminaryjną niż ta, do której student/-ka jest przypisany/-a jest możliwe wyłącznie po uprzednim (co najmniej 1-dniowym) ustaleniu tego z wykładowcą realizującym dane zajęcia. Zasada ta dotyczy wszystkich studentów, również tych z przyznaną IOS. W przypadku dużych dysproporcji w liczebności grup prowadzący ma prawo odmówić możliwości zmiany grupy.
- Wiedza dotycząca znajomości materiału realizowanego na wykładach może być sprawdzana w formie wejściówek/wyjściówek na zajęciach seminaryjnych (bez dodatkowego wcześniejszego informowania). Próg zaliczenia wynosi 60%. Niezaliczony materiał należy poprawić (forma poprawy powinna zostać ustalona indywidualnie z wykładowcą).
- Zaliczenie zajęć seminaryjnych odbywa się poprzez przygotowywanie prac zlecanych przez wykładowcę, omawianie ich i dyskusję podczas zajęć.
- Podczas zajęć obowiązuje zakaz korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń mobilnych w celach niezwiązanych z realizacją zajęć. Urządzenia powinny być wyciszone. Dopuszcza się korzystanie z nich wyłącznie w sytuacjach uzasadnionych realizacją zajęć, w szczególności podczas wykonywania zadań lub ćwiczeń przewidzianych przez osobę prowadzącą.

Obecności

- Na zajęciach seminaryjnych nie dopuszcza się nieobecności nieusprawiedliwionej.
- Usprawiedliwienie nieobecności powinno odbyć się na najbliższych kolejnych zajęciach, na który student/-ka jest obecny/-a. Po upływie tego terminu nieobecność pozostanie nieusprawiedliwiona. Przy przedłużającej się nieobecności wynikającej np. z pobytu w szpitalu, sanatorium sytuacja studenta będzie rozpatrywana indywidualnie przez kierownika.
- Student jest zobowiązany do punktualnego stawienia się na zajęcia. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się niewielkie spóźnienie, jednak przekroczenie 15 minut od rozpoczęcia zajęć skutkuje brakiem możliwości uczestniczenia w nich. W takim

przypadku student otrzymuje nieobecność nieusprawiedliwioną. Forma odrobienia zajęć pozostaje do ustalenia z osobą prowadzącą zajęcia, na których student był nieobecny. Dopuszcza się możliwość odrobienia zajęć z inną grupą, po uprzednim uzyskaniu zgody osoby prowadzącej.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich